

Provinciale Staten
griffie

Vastgestelde Notulen

Bespreking

Bijeenkomst Presidium vrijdag 16 november 2017

Aanwezig

W. van de Donk (voorzitter), M. van Gruijthuijsen, N. Heijmans, A. van Hattem, J. Hageman, P. Brunklaus, S. Smeulders, W. van Overveld, H. Vreugdenhil, K. ten Cate (griffier), R. Toebak (griffie), J. Deneer (griffie, verslag).

Afwezig

T. Braspenning, J. Heijman, M. van der Wel

Datum

7 december 2017

Ons kenmerk

Auteur

J. Deneer

Telefoon

(06) 52783516

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 18.31 uur. De agenda wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

2. Externe observatie PS-vergadering 22 september 2017

Bespreking vindt plaats in aanwezigheid van dhr. John Bijl van het Periklesinstituut. Dhr. Bijl doet verslag van zijn externe observatie; de rode draad is dat aan het einde van de PS-vergadering niet te bepalen was wat de opbrengst van de vergadering is geweest. Belangrijke vragen die de Staten zichzelf moeten stellen zijn hoe PS als geheel kan opereren, hoe het debat als bestuursinstrument kan worden ingezet en hoe de beweging van controleren naar het stellen van kaders kan worden gerealiseerd. Dhr. Heijmans vraagt of de PS-vergadering ook als profileringsinstrument wordt gebruikt. Dhr. Bijl reageert dat het een het ander niet hoeft uit te sluiten. Dhr. Bijl vervolgt zijn betoog dat de focus van iedere fractie lag op het leveren van de eigen bijdrage. In het debat zijn de fracties weinig ingegaan op elkaars bijdragen. Er is uiteindelijk ook geen gezamenlijke opdracht aan het college van GS gegeven. Dhr. Van Overveld reageert dat het gebruikelijk is, ook in den lande, om in debat te gaan met het college; doorgaans is ook het voorstel dat ter bespreking voorligt van de hand van het college. Dhr. Van Gruijthuijsen merkt op dat wat hem betreft het debat nu teveel met het college wordt gevoerd; in een PS-vergadering zouden de fracties meer met elkaar in debat mogen gaan. Mevr. Brunklaus merkt op dat in het interpellatiedebat over Philharmonie Zuidnederland de debatregels een goed debat tussen de fracties in de weg stonden. De voorzitter reageert dat besloten was om in de 1^e termijn geen interrupties toe te laten en in de 2^e termijn wel; misschien dat in de toekomst meer

ruimte aan het debat dient te worden gegeven. Dhr. Heijmans stelt dat het interpellatiedebat over Philharmonie Zuidnederland kort had kunnen zijn met de constatering dat het debat gevoerd had moeten worden bij de PS-behandeling van de Begroting 2018. Dhr. Smeulders vult aan dat debatten scherper gevoerd kunnen worden als beter bij het oorspronkelijke onderwerp gebleven wordt; in het debat over Philharmonie Zuidnederland ontstond er frustratie toen er een discussie over het geld gevoerd werd. Dhr. Bijl deelt de waarneming van het Presidium dat er rondom Philharmonie Zuidnederland geen goed debat heeft plaatsgevonden en dat dit debat dan ook geen goed politiek gemotiveerd besluit tot gevolg heeft gehad. Dhr. Van Gruijthuijsen merkt op dat het ook een tactiek kan zijn om juist niet door te vragen bij een andere fractie omdat je het debat niet wilt aan gaan. Dhr. Van Overveld stelt dat hij niet de indruk heeft dat er ooit een voorstel van het college ingrijpend is veranderd als gevolg van een discussie in Provinciale Staten; omdat de discussie niets oplevert, wordt het debat zinloos. Dhr. Vreugdenhil merkt op dat er in het verleden voorstellen nog zijn aangepast n.a.v. de bespreking in een commissievergadering. Zijn vraag is wat er in de voorbereiding verbeterd kan worden ter versterking van het debat. Dhr. Van Hattem reageert dat een van de principes achter de huidige werkwijze is om het debat zoveel mogelijk in Provinciale Staten te voeren.

Dhr. Heijmans vraagt of dhr. Bijl in het debat over de MKB+-faciliteit overeenkomsten tussen de fracties heeft gehoord waaruit een gezamenlijke opdracht geformuleerd had kunnen worden. Dhr. Bijl stelt dat dit niet vast te stellen is omdat de fracties hiervoor te weinig met elkaar in debat zijn gegaan. De voorzitter vraagt welke spelregels met elkaar overeen moeten zijn gekomen om het goede debat met elkaar te kunnen voeren. Dhr. Bijl reageert met het voorbeeld dat de voorzitter de sprekers kan uitnodigen om te reageren op de inhoudelijke punten die in de 1^e termijn van een debat zijn gemaakt. De voorzitter merkt op dat dit wel erg ver gaat; een onafhankelijk voorzitter kan zich lastig met de inhoud van het debat bemoeien. Dhr. Bijl licht toe dat de voorzitter sprekers wel kan uitnodigen om argumenten voor of tegen een standpunt te geven, voor zover hij constateert dat dit nog niet is gebeurd. Een ander voorbeeld van dhr. Bijl is het omdraaien van de spreektijden voor de 1^e en 2^e termijn; door de spreektijd in de 2^e termijn te verruimen, wordt de mogelijkheid geboden om beter in te kunnen gaan om elkaars inbreng in het debat. In de 1^e termijn worden nu teveel congresspeeches gegeven. Hij pleit voor meer geduld; gebruik iets voor de 2^e termijn i.p.v. direct te interrumperen. Dhr. Bijl benadrukt dat vaak wordt gepoogd de kwaliteit van het debat te verbeteren door de procedureregels of het vergadermodel te wijzigen. Vaak leidt dit tot niets; het is de debatacultuur die moet veranderen.

Dhr. Heijmans merkt op dat amendementen en moties vaak al voorafgaand aan de start van de PS-vergadering bekend zijn; zijn vraag is of het debat

dan al niet deels voor de feitelijke PS-vergadering heeft plaatsgevonden. Dhr. Bijl merkt op dat er drie soorten moties zijn: 1. moties die zeker aangenomen zullen worden, 2. moties waarvan onzeker is of het haalbaar is om ze aan te laten nemen, maar wel besproken worden en 3. moties ter profilering richting de eigen achterban. Alle soorten moties hebben een nut en dat de inhoud van de moties voorafgaand aan het debat bekend is, kan de kwaliteit van het debat juist versterken.

Dhr. Bijl merkt op dat een goed politiek debat over de kwesties gaat en niet alleen over het gevraagde besluit. Op het moment dat de kwesties niet in het debat benoemd worden, ontstaat er een onduidelijk besluit voor burgers omdat er geen politieke weging van die kwesties heeft plaatsgevonden. Buitenstaanders begrijpen dan niet waarom het uiteindelijke besluit zo genomen is. Dhr. Bijl beschrijft drie kaders voor een goed debat: 1. zijn de meningsverschillen duidelijk?, 2. zetten de argumenten anderen aan het denken? en 3. is de afweging inzichtelijk en invoelbaar? Dhr. Van Gruijthuijsen vraagt of de Staten als collectief deze uitgangspunten zouden moeten omarmen. Dhr. Bijl reageert bevestigend en stelt als eerste stap voor om een keer een debat na te bespreken. Mevr. Brunklaus merkt op dat het voor anderen prettig is om het standpunt van een fractie te kennen. Dhr. Van Overveld merkt op dat hij niet de behoefte voelt in een debat op alles te reageren.

Dhr. Heijmans merkt op dat regelmatig in een PS-vergadering, naast de woordvoerder, ook andere leden van de fractie zich actief in het debat mengen. Hij is benieuwd of dit in den lande gebruikelijk is. Dhr. Bijl reageert dat hij zich er in het debat niet aan gestoord heeft, maar dat het tegelijkertijd wel een teken is dat de fracties de techniek van effectief interrumpen nog niet volledig in de vingers lijken te hebben. In een debat zou de focus niet moeten liggen op elkaar proberen klem te zetten, maar elkaar op argumenten proberen te overtuigen. Mevr. Brunklaus merkt op dat de huidige opstelling van de interruptietafel in de Statenzaal een debat met de overige fracties i.p.v. het college, niet faciliteert. Dhr. Van Hattem merkt op dat in het huidige vergadermodel een interruptie een korte vraag is i.p.v. een mogelijkheid om zaken uit te leggen of anderen proberen te overtuigen. Als met een interruptie een ander doel nagestreefd wordt, vraagt dat om andere afspraken over het te voeren debat.

Dhr. Bijl benadrukt het belang van de kaderstellende rol van Provinciale Staten. Dhr. Van Hattem stelt dat in deze Statenperiode het model van Sturen met Kaders niet wordt nageleefd. Te vaak komt het beleid ter informatie in Statenmededelingen naar de volksvertegenwoordiging. Dhr. Hageman merkt op dat de Procedurevergadering prioriteiten kan stellen bij het bespreken van vergaderstukken. De voorzitter reageert dat variëteit om een zekere mate van vormvrijheid vraagt. Met de aanpassingen van begin 2018 in de werkwijze PS hebben de Staten meer opties voorhanden,

waaronder het woordvoerdersoverleg en het rondvraagmoment. De aanwezigen vragen of dhr. Bijl een aantal goede voorbeelden bij andere provincies of gemeenten kan opnoemen. Dhr. Bijl wijst op de Sliedrecht conferentie waar input wordt gegeven voor de agenda van de gemeenteraad, de gemeente Best waar gewerkt wordt met sterren in de prioriteitsstelling van voorstellen en de gemeente Raalte waar ieder kwartaal inwoners hun ideeën kunnen pitchen. Voorts zou de volksvertegenwoordiging hun positie kunnen versterken door een beter gebruik van sommige instrumenten, zoals de enquête commissie. Dhr. Van Hattem merkt op dat het dualisme in deze provincie aan erosie onderhevig is; er is sprake van dichtgetimmerde coalitieafspraken waar geen open debat over mogelijk is. Als voorbeeld noemt dhr. Van Hattem de PS-behandeling van de Burap 2017, waar sommige coalitiefracties niet het woord over gevoerd hebben. Dhr. Heijmans reageert dat hij niet in de politiek zit om op elk onderwerp iets te moeten zeggen.

Dhr. Van Gruijthuijsen merkt op dat de Staten gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor een goed besluitvormingsproces en vraagt wat het Presidium kan doen om te komen tot efficiëntere en effectievere vergaderingen van de Staten. Dhr. Heijmans vult aan door te vragen waarom er 14 uur debat nodig is geweest om de Begroting 2018 vast te stellen. Dhr. Bijl reageert dat hij verwacht dat als voor de 1^e termijn veel kortere spreektijden zouden zijn gehanteerd (geen congresspeeches) en de reacties daarop voor de 2^e termijn zouden zijn bewaard i.p.v. direct te interrumperen, de gehele begrotingsbehandeling aanzienlijk minder tijd in beslag zou hebben genomen. Dhr. Bijl benadrukt nogmaals dat uiteindelijk een cultuurverandering tot stand dient te komen. Dhr. Hageman vraagt de aanwezigen of er een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid gevoeld wordt en de wil er is om de noodzakelijke cultuurverandering op te pakken. De voorzitter merkt op dat het voeren van een debat op argumenten een wezenlijke bijdrage is aan een deugdelijk democratisch proces en dat dit een verantwoordelijkheid is van alle partijen. Afgesproken wordt dat alle fractievoorzitters een terugkoppeling verzorgen richting de eigen fractieleden; dhr. Bijl zal zijn presentatie mailen die vervolgens op iBabs wordt toegevoegd aan de stukken van het Presidium van 16 november.

Dhr. Van Overveld merkt op dat het een verbetering zou zijn als de voorstellen van het college meerdere opties bevatten zodat er in Provinciale Staten iets af te wegen valt. Dhr. Van Gruijthuijsen reageert dat een fractie vanuit de volksvertegenwoordigde rol ook zelf met opties kan komen. De voorzitter en dhr. Hageman benadrukken dat bij belangrijke onderwerpen vanuit de Staten gevraagd kan worden om een startnotitie waar al een aantal oriëntaties verkend kan worden. Voorts brengt de voorzitter in dat bij de start van de nieuwe Statenperiode een constituerend beraad dient te worden georganiseerd waarin besproken wordt hoe de fracties de komende periode met elkaar willen samenwerken.

3. Evaluatie aangepaste werkwijze PS

Dhr. Heijmans constateert dat het steeds beter gaat. Daarentegen is dhr. Van Hattem niet overtuigd dat de huidige werkwijze van PS een succes is. Bijna alle themabijeenkomsten worden op verzoek van het college georganiseerd; van dualisme is weinig sprake. Dhr. Vreugdenhil constateert dat na afloop van meerdere themabijeenkomsten de conclusie is getrokken dat ook op een andere wijze de gevraagde informatie verkregen had kunnen worden. Mevr. Brunklaus merkt vanuit haar rol als technisch voorzitter van o.a. themabijeenkomsten op dat de beschikbare vergadertijd vaak te kort is; 2 min spreektijd per fractie is ook aan de krappe kant. Dhr. Smeulders reageert dat hij geen voorstander is van het oprekken van de spreektijd per fractie in themabijeenkomsten. Binnen 2 minuten moet je je punt gemaakt kunnen hebben. Dhr. Van Overveld is van mening dat bij oordeelsvormende bijeenkomsten het vaak onduidelijk is wat van een fractie verwacht wordt en wat het verschil is qua standpuntinname met een PS-vergadering. Dhr. Hageman is positief over de werkwijze PS; wel ziet hij mogelijkheden om de relevantie van de bijeenkomsten te verbeteren door aan de voorkant beter te sturen op de beleidscyclus. De griffier merkt op dat de griffie steeds beter wordt in het doorgronden welke informatie voor de Procedurevergadering nodig is om een goede afweging te kunnen maken. Dhr. Van Hattem merkt op dat in de oude commissiestructuur staande de vergadering aangegeven kon worden of men een onderwerp wenste te bespreken. Nu moet al heel vroeg in het proces en met een bureaucratisch format een aanvraag voor een bijeenkomst worden gedaan. Daarnaast is door het gebruik van formats de Procedurevergadering verworden tot een afvinklijstje. De voorzitter merkt op dat bij de griffie altijd ondersteuning te verkrijgen is bij het invullen van het format. De griffier vult aan dat in haar beleving sinds de introductie van het format de afwegingen in de Procedurevergadering veel meer op basis van inhoudelijke argumenten geschieden. Dhr. Smeulders stelt dat in de oude commissiestructuur de commissievoorzitter de agenda maakte en de vergaderingen ramvol zaten. Voorts verwacht dhr. Smeulders dat als de PVV meer in het proces mee zou gaan, die fractie ook effectiever kan opereren. Dhr. Van Hattem heeft constateert dat er soms themabijeenkomsten door het college worden aangevraagd waar vervolgens de betreffende gedeputeerde niet bij komt opdagen. De voorzitter reageert dat hij dit punt reeds heeft besproken in het college en dat dit in de toekomst niet meer dient voor te komen. Voorts merkt de voorzitter op dat ieder vergadermodel voor- en nadelen heeft; belangrijk is dat aan de voorkant de discussie goed gevoerd wordt hoe de schaarse tijd benut wordt. Dhr. Van Gruijthuijsen vraagt de griffie een voorstel te uit te werken hoe in de toekomst beter kan worden geprioriteerd welke aanvragen voor themabijeenkomsten gehonoreerd kunnen worden; een extra Statendag organiseren zou niet (telkens) het ventiel moeten zijn. De griffier reageert dat in de voorliggende gespreksnotitie een aantal voorstellen is gedaan om tot een meer gestandaardiseerde dagindeling te komen. Daardoor kan aan de voorkant beter ingeschat worden hoeveel tijd nog beschik-

baar is voor het inplannen van themabijeenkomsten. Voorts geeft de griffier aan dat de griffie geen voorstellen kan doen tot inhoudelijke prioriteitstelling; dat is aan de fracties zelf. De voorzitter beaamt de opmerking van de griffier en vraagt de griffie eens per half jaar een stand van zaken te geven van de voorraadlijst. Dhr. Vreugdenhil merkt op dat hij van mening is dat bij informatiebijeenkomsten de Staten zelf meer moeten sturen op wat ze willen horen en wie ze daarvoor willen spreken. Dhr. Van Gruijthuijsen vult aan dat de informatie vanuit het college eerder beschikbaar dient te zijn. Daarnaast is hij van mening dat fracties meer zelf kunnen doen aan beeldvorming. Mevr. Brunklaus brengt in dat in de themabijeenkomsten te veel sprake is van zenden; er dient meer ruimte te zijn voor het kunnen stellen van vragen. Ten aanzien van het voorstel voor het aanstellen van twee extra technisch voorzitters doet dhr. Van Hattem de suggestie om eerst te kijken of de inzet van de huidige vier technisch voorzitters optimaler georganiseerd kan worden. De overige aanwezigen hebben wel behoefte aan twee extra technisch voorzitters; voorts wordt ingestemd met de voorstellen uit de gespreksnotitie van de griffie met dien verstande dat het aanvullende voorstel van dhr. Van Hattem om, indien dit praktisch haalbaar is, de inspreker onderdeel te laten zijn van de desbetreffende themabijeenkomst, wordt overgenomen.

4. Ambities Presidium voor de resterende Statenperiode

Dhr. Vreugdenhil merkt op een halfjaarlijks informeel moment met het Presidium op prijs te stellen en ziet graag dat voor de resterende Statenperiode hieraan wordt vastgehouden. De aanwezigen stemmen hiermee in.

De griffier meldt dat in de 1^e helft 2018 binnen de vergaderkalender PS geen goed alternatief te vinden is voor het organiseren van de Statentweedaagse; deze is nu gepland op donderdag 8 maart en vrijdag 9 maart. Zij peilt onder de aanwezigen de behoefte om de Statentweedaagse in te korten en vrijdag rond lunchtijd af te ronden zodat Statenleden in de middag campagne kunnen voeren voor de verkiezingen voor de gemeenteraad. De aanwezigen stemmen in met het voorstel van de griffier, met dien verstande dat dhr. Van Hattem opmerkt dat zijn fractie überhaupt geen behoefte heeft aan een Statentweedaagse.

Voorts heeft de griffier geconstateerd dat op de heidag PS van 6 oktober jl. er een breed gedragen oproep was om meer gezamenlijke werkbezoeken af te leggen. Dhr. Van Overveld ondersteunt deze constatering; hij hecht veel waarde aan de informele contacten die er op zo'n dag zijn. De voorzitter concludeert dat er draagvlak is voor het (frequenter) organiseren van gezamenlijke werkbezoeken, met dien verstande dat deze plaats dienen te vinden binnen de vastgestelde Statendagen en daarmee wedijveren met de beschikbare tijd voor o.a. themabijeenkomsten.

5. Rondvraag

Dhr. Vreugdenhil merkt op dat hij de vorige keer van de voorzitter begrepen meende te hebben dat het college voor de start van de begrotingsbehandeling al over een lijst met amendementen en moties beschikte. Dhr. Vreugdenhil is benieuwd naar de status van deze lijst. De voorzitter reageert dat het vooral een informatief lijstje betrof en dat pas in de pauzes van de PS-vergadering en gehoord hebbende de inbreng van de Staten binnen het college oordelend is gesproken over de amendementen en moties.

Dhr. Van Gruijthuijsen merkt op dat de Zuidelijke Rekenkamer reeds een advertentie heeft geplaatst voor de vacature van directeur; hij vraagt zich af of het functieprofiel niet eerst in het Presidium voorbesproken had moeten worden. De voorzitter zegt toe dat nagegaan wordt hoe destijds het wervingsproces voor dhr. Kerseboom is verlopen.

6. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de besloten vergadering om 21.35 uur.